

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvtatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Adam in statu innoce[n]tiæ angelos per essentiam viderit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](#)

Q V A E S T . X V I I I . D E C O G N . P R I M I H O M . A R T . V .

bat. n. ei in quantum erat totius humani generis instrutor, ut nō haberet cōfusam cognitionē; sed distinguita qua instruere posset. & p. hoc etiā oportuit, qđ intellectus eius nō esset in sui principio, sicut tabula non scripta: sed haberet plenā notitiam ex diuina operatione. Nec hoc alijs cōpetebat hominib⁹, qđ nō īstituebatur vt principiū humani generis. & p. hoc patet solutio ad quartum, & quintū, & sextum.

AD S E P T I M U M dicendum, quod hoc quod angelus factus est in piena cognitione rerū naturalium, cōpetit ei ex debito sua natura, non autem homini: sed ex operatione diuina. & ideo adhuc remanet natura humana infra angelicam, sicut etiam corpus hominis naturaliter est imperfectus cōscienti corpore: quāmuis corpus Adae virtute diuina accepit quantitatem perfectam in principio, quod cōscienti corpori competit ex debito sua natura.

AD OCTAVUM dicendum, qđ intellectus Adae nō poterat actu esse multa intelligibilia, quasi actus ab eis iformatus: poterat tamen simul multis habitualiter iformari.

AD N O V U M dicendum, quod illa ratio procedit quād illa potentia totaliter perficit per unam perfectionem, sicut forma substantialis perficit materiā, & color potentia superficie: sed unus habitus scientiæ non compleat potentiam intellectus, quantum ad omnia intelligibilia, & ideo non est simile.

AD X. dicendum, qđ Adam habuit cognitionem omnium naturarum non in verbo, sed in propria natura, & in sua intelligentia. Qui quidē duplex modus cognoscendi non distinguuntur penes species rerum, prout eis aliquid cognoscitur: sed prout ipsæ sunt, quæ cognoscuntur, quia etiā qđ intellectus cognoscit res in propria natura, non cognoscit eas, nisi per species quas penes se habet. Quād igitur p. species quas penes se habet, ducitur intellectus in ipsa res, quæ sunt extra animam, tunc dicitur cognoscere res in propria natura: qđ autē intellectus consultat in ipsis speciebus considerans naturā & dispositiōne in animi specierū, tunc dicitur cognoscere res in sua intelligentia, vi posse, cum intellectus se intelligere, & modum quo intelligi, quod igitur dicit, qđ res non enim nō erat in propria natura, & ita in propria natura cognosci non poterant, non sequitur. Cognoscere nō reminetur natura qđ dupliciter. Uno modo, per modum enunciacionis, dum, s. cognoscitur res ipsa in sua natura propria, quod non potest esse nisi qđ in natura propria est; & sic Adam non cognovit oēs res in propria natura, quia nondum erant oēs in propria natura: nisi dicamus quod non erant in propria natura perfecte, sed imperfecte: quia omnia quæ postmodum producta sunt in operibus sex dierum, præcesserunt secundum aliquem modum, ut parer in Aug. super Gen. Alio modo dicitur quod cognoscere reū in propria natura per modū definitionis, s. dum cognoscit aliquis quid si propria natura alius rei, & sic etiam res non existens potest in propria natura cognosci: vt si oēs leones essent mortui possem scire, quid sit leo, & sic res tūc non existentes Adam in propria natura cognoscere poterat. Similiter nihil prohibet, quod oēs creaturæ per suas similitudines, in eius intelligentia cōficiantur, quāmuis nō omnes sensus comprehendant: quia & si non sit cōtra dignitatem primi status, quod poterat superior ab inferiori recipiat, erat tamen contra perfectionem, quæ primo homini debebatur, vt cōdere sine plenitudine scientię, solummodo ex sensibus scientię accepturus.

AD XI. dicendum, qđ Adam in cognitione profi-

cere potuit duplicitate. Vno modo, quantum ad ci-
quæ nesciuit, ad quæ scilicet naturalis ratio se em-
p̄tare non potest, in quibus potuit proficere, patim-
ex reuelatione diuina, sicut in cognitione diuinorum mysteriorum, partim ex sensuum experien-
tia, sicut in futurorum cognitione, quæ cum adiu-
plebatur, nota sibi sufficiunt, cum prius sufficien-
ta. Alio modo, quantum ad ea quæ sciebat, ut fac-
cet id, quod sciebat tantummodo per scientiam
mentis, postmodum posset cognoscere etiam per
experientiam sensus.

AD XII. dicendum, p. illa verba Augustini sum-
fic intelligēda, vt intelligatur Adam ex natura ope-
ribus oportuisse natura virtutem cognoscere: fed
quæ natura quam interius mēte cognoscere ope-
rari, experiebatur secundum id, quod in cōsciencia
præexistebat, & hoc erat ei delectabile.

AD XIII. dicendum, quod angeli non purga-
tur ne cōscientia rerum naturalium, sed cōscientia
diuinarum mysteriorum, quæ etiam ne cōscientia
Adam fuit, vt dictum est, & ad hoc etiam postmodum
cognitione angelica indigunt.

AD XIV. dicendum, p. etiam abscondita con-
ditum sunt de illis, ad quæ cognoscenda ratio natu-
ralis non se potest extendere. vnde simile indicum
est de his & cognitione futurorum cōtingentium.

AD PRIMUM in contrarium dicendum, quo-
Adam bona uero unitate, uel non poterat nisi que
ordinate nollet, hoc est vt hoc quod uellet in
tempore appetere habere, nec uellet, quod in
non comparetur.

AD SECUNDUM dicendum, quod Adam qua-
tum ad corpus habuit perfectionem naturale, non
autem supernaturalem, quæ est perfectio gloria, ut
de non sequitur quod secundum animam habuit
perfectioem cognitionis, nō i naturalis.

AD TERTIUM dicendum, p. præcognitione futurorum
est quidē perfectio naturæ humana, quia aperi-
tur etiam post lapsum: non autem quod ita in
animi naturalis. vnde non oportuit quod talis perfe-
ctionem Adam haberet. Soli enim Christi compre-
hendit, ut omnia ipsi sint collata, quæ alii sancti per-
ficiantur, eo quod ipse est nobis principium
gratia, sicut Adam principium naturæ, ratio ne-
ius perfectio naturalis cognitionis ibi debet.

AD QUARTUM dicendum, quod de ratione de-
tus innocentia erat, vt Adam omnes iurures ob-
beret, quia quācumque cōdescent, iurit omni-
alem non haberet; non autem est de necessitate
innocentia omnem cognitionem habere, vnde
non est simile.

Ad aliud dicendum, p. Adam legitur animalibus
nomina imposuisse, & eorum naturas nouit plene,
& per consequens omnium animalium naturas
huius: sed ex hoc non sequitur, quod ea quæ dicitur
præ naturalem cognitionem, cognoverit.

A R T I C U L U S V .
Vtrum Adam in statu innocentiae cogno-
scere angelos per cōficiem.
Q VINTO, queritur, vtrum Adam in statu
nocentiae angelos per cōficiem videt. &
videatur quod sic dicitur cum Gregorius Dia-
lo. In paradiſo homo affuerat uerbis Dei pen-
frui, beatorum angelorum spiritibus corda mul-
titudine & celitudine uisionis intercerere, ergo inde-
quod per altitudinem uisionis, iuxta ad ipsos angelo-
videndos attigerit.

¶ 2 Præt. Gen. 2. sup illud, immisit Deus sopore &c. A dicit gl. Ecclasis recte intelligitur ad hoc immissa, ut mens Adæ particeps angelicæ curia intraret in fanduarium, & Dei intelligeret nouissima: sed non potuit esse particeps angelicæ curia, nisi angelos cognouerit, ergo angelorum notitiam habuit.

¶ 3 Præt. Magister dicit in 2. dist. 2. lib. quod homo scientiam habuit terum propter se factarum: sed inter alias creaturas angelii propter hominem quodammodo facti sunt, vt Magister dicit 1. dist. lib. 2. ergo habuit notitiam angelorum.

¶ 4 Præt. Difficilis est facere aliquid, quod est intel ligibile in potentia, intelligibile actu, & intelligere illud, quam intelligere illud, quod est de se acti in telligibile: sed intellectus Adæ poterat facere spe cies rerum materialium esse intelligibiles actu, quæ de se sunt intelligibiles in potentia, & per hoc intel ligere res materiales, ergo multo fortius poterat intelligere ipsas essentias angelorum, quæ de se sunt intelligibiles actu, cum sint a materia immunes.

¶ 5 Præt. Quod aliquis non magis intelligat ea, quæ de se sunt intelligibiles, contingit ex defectu intellectus sui: sed angelorum essentia sunt de se magis intelligibiles, quam essentia rerum materialium, nec aliquis defectus in intellectu Adæ erat. Cum igitur cognosceret res materiales per essentiam, multo fortius angelos per essentiam cognoscere poterat.

¶ 6 Præt. Intellectus pote intelligere res materiales, abstrahendo quidditatē a supposito materiali, & si illa quidditas est iterum suppositū habens quidditatē, poterit pari rōne ab illo quidditatē abstrahere:

& cum non sit abire in infinitum, deueniet tandem ad hoc quod intelliget quidditatē aliquā simplicē, non habetē aliam quidditatē. sed hīmōi est quid ditas substantiæ separatae, scilicet angelii. ergo intellectus Adæ potuit cognoscere angelii essentiam.

¶ 7 Præt. Secundum Philosphum 3. de Aia. Intel lectus propter hoc, qd est in potentia non coniuncta organo, nō corrūpi ab excellenti intelligibili: non enim minus intelligit infima, postquam intellexit ma xime intelligibile: sed magis, cuius cōtrarium in se fu accedit: sed intellectus Adæ in statu innocentiae erat integer & perfectus. ergo nō impediabatur ab excellenti alius intelligibilis, quin illud intelligere posset, & ita poterat angelos per essentiam cognoscere, cum hanc cognitionem impidre non videbat, nisi ipsius intelligibilis excellentia, ergo &c.

¶ 8 Præt. Sicut supra dictum est, Adam mox conditus habuit omnem cognitionem, ad quam naturaliter homo peruenire potest: sed naturaliter homo peruenire potest ad hoc, ut substantias separatas per essentiam cognoscat, ut patet ex multorum philosphorū sententijs, quas Commenta tangit in 3. de Aia. ergo Adæ angelos cognoscet per essentiam.

¶ 9 Præt. Constat quod Adam animam suam per essentiam nouerat: sed essentia animæ est a materia immunis, sicut & angelii. ergo & angelum cognoscere per essentiam poterat.

¶ 10 Præt. Cognitio Adæ media fuit inter cogni

tionem nostram, & cognitionem beatorum: fed beati uident & cognoscunt essentiam Dei, nos autem cognoscimus essentias rerum materialium: inter Deum autem & res materiales sunt substantiae spirituales, scilicet angelii. ergo Adam per essentiam angelos cognovit.

¶ 11 Præt. nullus effectus qui non æquat suam causam, est sufficiens ad hoc, quod per ipsum fuit causa essentia cognoscatur, alias cognoscentes Deū ex creaturis essentia Dei viderent, quod falsum est: sed effectus corporeus qui solus in phantasmate deprehendi potest, est talis effectus, qui non æquat virtutem Angelii. ergo per hīmōi effectum nō potest cognosci de angelo quid est: sed solum, an sit, sed dicendū, quod Adam per aliquā effectum intelligibili an gelos cognoscere poterat, secundum id, qd dicit. Aut, quod intelligentias esse in nobis, nihil aliud est, quam impressiones earum esse in nobis.

¶ 12 Sed contra, quod recipitur in aliquo, recipitur in eo per modum eius in quo recipitur: sed modus animæ humanae est infra modum angelicæ naturæ. ergo impressio facta ab angelo in animam humana, sive lumen angelicum quo mentem illuminat, est in anima humana inferiori modo ab angelica natura. Cū igitur anima cognoscat aliquid per modum quo cognitum est in ipsa, anima per hūiūmo di impressionem non pertinget ad cognoscendum angelum, secundum quod est in essentia sua.

R E S P O N S. Dicendū, qd duplex est cognitio, qua aliquid cognosci potest: una, qua cognoscitur de re, an sit, & sic Adæ in statu innocentiae angelos cognoscet, & naturali cognitione & diuina revelatione, multo familiarius & plenius quā nos cognoscamus. Alia est, qua cognoscis de re qd est, & hoc est cognoscere rem per essentiam suam, & sic Adam, vt mihi vñ, angelos in statu innocentiae non cognoscet. Cuus rō est, quia duplex cognitio Adæ attribuitur, scilicet cognitionis naturalis, & cognitionis gratiae. Quod autem cognitione naturali angelos per essentiam nō cognouerit, ex hoc pote certum esse. In nullo n. genere potest, iā passiva naturalis se extendit ultra id, ad qd se extedit potentia activa ciudē generis: sicut potētia passiva in natura nō inuenit, nisi respectu eorum ad qd aliqua potentia activa naturalis le pote extenderet. vt Commen. dicit 9. Metaphys. In anima autē humanæ intellectu duplex potentia inuenitur, una quasi passiva, intellectus possibilis, & alia quasi actua, intellectus agens. Vnde intellectus possibilis naturaliter nō est in potentia, vt in eo sicut, nisi ea que intellectus agens natus est facere. Quis per hoc non excludatur, quin aliqua alia in eo fieri possint operatione diuina: sicut & in natura corporali p operatione miraculi. Actione autē intellectus agentis nō sicut intelligibilia ea, quæ sunt de seipso intelligibilia, cuiusmodi sunt essentiae angelorum, sed ea, quæ sunt de seipso potentia intelligibilia, qualia sunt essentiae rerū naturaliū, qd per sensum & imaginationem capiuntur. Vñ in intellectu possibili naturaliter non fiunt, nisi illa species intelligibiles, qd sunt a phantasmatis abtractae: per hīmōi autē species impossibile est peruenire ad intuendā essentiam substantiæ.

Quæst. disp. S. Tho. FFF 3. fcpa-

QVÆST. XVIII. DE COGN. PRIMI HOM. ART. V.

separatae, cū sint impropotionabiles, & quasi alterius generis cum ipsis essentijs spiritualibus, & ideo naturali cognitione homo non pōt pertingere, vt cognoscat angelos per essentiam. Similiter nec Adā cognitione gratia hoc potuit. Cognitio. n. gratiae est eleuatio, quam cognitio naturae sed hæc eleuatio pōret intelligi, vel quantum ad intelligibile, vel quantum ad modū intelligendi: quantum ad intelligibile quidem per gratiam eleuatur cognitio hominis sine mutatione status, sicut cum per gratiam fidei eleuatur ad cognoscendum ea, quæ sunt supratōnem, & similiter per gratiam prophetie: sed quantum ad modum cognoscendi non eleuatur humana cognitionis, nisi status mutetur. Modus autē quo naturaliter cognoscit intellectus eius, ut a phantasmatisbus accipiat, vt dictum est. Vnde, nisi homo in aliū statū mutetur, oportet quod etiā in cognitione gratiae, quæ est per reuelationem diuinam, semp intellectus inspicat ad phantasmata, & hoc est qđ Diony. dicit i.e.Cel.Hiera. quod impossibile est non bis aliter lucere diuinū radiū, nisi variceret facrorū

In illo art.

Parum ante
medillius.

velaminum circumuelatum. Adam autē in statu innocētiae erat in statu viatoris. vnde in omni rati cognitione oportebat, quod aspiceret ad phantasmata. Isto autē modo cognoscendi non possunt essentiae angelorū videri, vi iam dictū est. Vnde nec naturali cognitione, nec gratuita Adā angelos per essentiam cognovit, nisi forte ponamus eū per gratiam in altiore statū elevatum, sicut fuit Paulus in raptu.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex illa auctoritate Greg. non potest haberi, nisi quod Adā angelos cognoverit in quadam celsitudine visibōnis: non tamen tanta, quæ pertingeret ad eorum essentiam.

AD SECUNDUM dicēdū, qđ si sopor Adē intelligatur talis ecclasis fuisse qualis raptus Pauli, nihil phibetur diei quin in illo raptu angelos per essentiam videbitur: sed hoc erat supra cōēm modū cognitionis, qui tūc sibi cōpetebat. Si autē sopor ille non talis ecclasis intelligatur fuisse, vt Adā secundū quid in statu beatorum eleuaretur: sed sicut solet mens prophetaū elevari ad diuinā mysteria intuēda, sicut verba glōsa sonare videntur, tunc dicitur particeps angelicæ curiæ fuisse per quandā cognitionis eminentiam: quē tamen vñq; ad eorum essentiam non pertingebat.

AD TERTIUM dicēdū, qđ Adā habuit cognitionē angelorū, inquantū erant pp. ipsum facti. Sciuīt. n.

cos esse cōsortes suæ beatitudinis, & ministris suæ

salutis in via, inquāt cognovit distinctionē ordinū,

& eorū officiis multo melius, quā nos cognoscam?

AD QVARTUM dicēdū, qđ difficultas in intelligentia accidit dupliciter. Uno modo, ex parte cognoscibilis: alio modo, ex parte cognoscētis. Ex parte cognoscibilis difficultas est facere aliqd intelligibile, & intelligere ipsum, quā intelligere id, qđ est in se intelligibile: sed ex parte cognoscētis pōt esse difficultas ad cognoscēndū quā id, quod est in se intelligibile, & hoc cōuenit intellectui humano pp. hoc, quod non est proportionatus ad intelligendum naturaliter essentias separatas, ratione iam dicta.

AD QVINTUM dicēdū, quod intellectus Adā nō patiebat defectū aliquius pfectiōnis, quā sibi inesse deberet: habebat tñ aliquos defectus naturales, inter quos vñs erat quod oportebat eum in cognoscendo ad phantasmata inspicere, quod quidem intellectui humano naturaliter cōuenit, ex hoc quod est corpori vñtis, & ex hoc quod per naturā suā est in infinitis in ordine intellectuum.

In corp. art.

F AD SEXTVM dicendum, qđ intellectus pōt abstrahendo peruenire ad quidditatē em rei naturalis, non habētem aliam quidditatē, quam quidē intelligēta intelligibilis ḡ lumen intellectus agentis, ex quo hēt qđ ea possit perfici sicut p̄pria perfectione: sed ex hac quidditatē non pōt alligere ad cognoscendum essentiam substitutē separatae, eo quod illa quiditas est omnino deficiens a representatione illius quidditatis, cum non omnino cōēd modo gātū inuenitur in substantiis separatis, & rebus materialibus: sed quasi equivoce, vt dicit Commenz. de Anima. Dato etiam quod in hanc quidditatē posset cognoscere quidditatem substantiae separatae in quadam communī: non tam adhuc videtur essentiam angelī, ita quod scierit differentia uniusque essentiae separatae ab alijs essentijs separatis.

AD SEPTIMVM dicēdū, qđ intellectus humanus, quāuis ab intelligibili excellēti non corruptibilis, inuenitur in eo defectus portionis ad hoc, qđ naturaliter possit pertingerere ad maxima intelligibilia, vnde ex verbis philosophi non potest haberi, quod maxima intelligibilia intelligat: sed sibi hoc quod si ea intelligeret, non minus intelligeret.

AD OCTAVUM dicēdū, qđ hanc questionē Phil. insolitam dimisit in 3. de An. vbi quārū intellectus coniunctus possit separata intellegere, ne calibī inuenīt eam solitus in libris eius, qđ ad nos pertinet: sequētes vero ipsum in hoc discordavit.

Quidam. n. dixerunt, quod intellectus noster non pōt pertingerere ad intelligēdū separatas essentias. Quidam vero posuerit, quod ad hoc pertingerere possit, horum autem quidam vñi sunt rationibus insufficientibus, sicut Auempace, cuius est ratio inde dā de quidditate, & Themistius, cuius est ratio inducēta de facilitate intelligendi, quas Commenz. 3. de Anima soluit. Quidam vero vñi sunt rationibus extraneis, & contra fidem, sicut Alex. & ipse Commenz. aiunt. Alex. enim dicit, quod intellectus possibilis cum sit generabilis & corruptibilis, secundum eum nullo modo potest pertingerere ad hoc, quod substantias separatas intelligat: sed in fine suo pfectiōnis pertinet ad hoc, qđ intelligentia agens, qui ponit quandam substantiam separatas, & in illo statu intelligens per intelligentiam agētem, sicut nunc intelligens per intellectū possibilem. & quia intelligentia agens, qđ sit substantia separata intelligit suāstāntias separatas, inde est quod in illo statu intelligens substantias separatas, & in hoc confitit ultima felicitas hominis secundum eum: sed quia non videntur esse possibile quod id, quod est incorruptibile & separatum ut intellectus agens, continuetur ut iōne intellectui possibili, qui secundum Alexandrum est corruptibilis & materialis, ideo alij vñm est, qđ ipse intellectus possibilis sit separatus & incorruptibilis, vnde Themistius dicit, quod intellectus possibilis est etiam separatus, & quod in natura est ad locum intelligere res materiales, sed etiam substantias separatas, & quod intelligibilia eius non sunt noua, sed aeterna, & qđ intellectus speculatorius quo nobis intelligimus, est compositus ex intellectu agente & possibili: sed si hoc est, cum intellectus possibilis est principio nobis cōmūuetur, tunc ab ipso principio substantias separatas cognoscere possemus. & ideo Comen. tertiam vñi ponit medianā inter opinionem Alexandri, & Themistij, dicit. n. intellectum possibilis

bilem esse separatum & aeternum in quo conuenit cum Themistio & differt ab Alexandro. dicit tamen intelligibilis speculativa esse noua & effecta per actionem intellectus agentis, & in hoc conuenit cum Alessandro, & differt a Themistio. Et haec dicit habere duplex esse, unum quo fundatur in phantasmatibus, & eum hoc sunt in nobis. Aliud quo sunt in intellectu possibili, unde mediantibus ictis intelligibilibus intellectus possibilis nobis continuatur. Ad hanc autem intelligibilem intellectus agens se habet sicut forma ad materiam. Cum enim intellectus possibilis recipiat hunc intelligibilem, quod inphantasmatis fundatur, & iterum intellectum agentem, & intellectus agens sit perfectior, oportet quod proportio intellectus agentis ad hunc modum intelligibilia, quae sunt in nobis, sicut proportio formae ad materiam, sicut proportio lucis & coloris adiuvicem quae recipiuntur in diaphano, & similiiter est de omnibus receptis in uno, quorum unum est altero perfectius. Quod igitur in nobis completere generatio hunc intelligibilem, tunc intellectus agens perfecte coniungitur nobis ut forma, & sic nos per intellectum agentem poterimus substantias separatas cognoscere, sicut possumus nos cognoscere per intellectum qui est in habitu: pater ex dictis istorum Philosophorum quod non poterant invenire medium quo intelligeremus substantias separatas, nisi intelligendo per aliquam substantiam separatam. Quod autem intellectus possibilis & agens sunt substantiae separatae, non est consonum veritati fidei, nec sententia Philosophi, qui in 3. de Anima ponit intellectum agentem & possibilem esse aliquid humanae anime. Et ideo haec positione retenta, non videtur esse possibile quod naturali cognitione homo pertingat ad cognoscendum est: nitas separatas.

Ad non vnum dicendum, quod homo in statu innocentiae per hoc, quod intelligebat aliquod intelligibilem perfecte, cognoscet esse perfectum intellectum, & quia actus intelligendi est effectus proportionatus, & adequans virtutem a qua exire, inde est quod intelligebat perfecte essentiam animae sua. Sed ex hoc non sequitur quod intellexit essentiam angelorum, cum iste actus intelligendi non adaequat virtutem intellectus. Ad x. dicendum, quod sicut natura angelica est media inter naturam diuinam, & corporalem, ita cognitione qua cognoscitur essentia angelica, est media inter cognitionem, qua cognoscitur essentia diuina, & qua cognoscitur essentia rei materialis. Sed inter duo extrema possunt esse multa media, nec oportet quod quicunque excedat unum extremorum quod pertingat ad quodlibet medium: sed pertinet ad aliquod medium: homo enim in statu innocentiae ad aliquod medium peruenit, ad hoc scilicet ut notitiam Dei acciperet, non ex sensibilius creaturis: sed ex revelatione interna, non autem ad hoc medium, ut cognoscet essentiam angelicam, ad quod tamē medium angelus in sua creatione nondum beatus peruenit.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Adam in statu innocentiae errare potuerit, sive decipi.

Sexto queritur utrum Adam in statu innocentiae errare potuerit sive decipi. Et videatur quod sic, quia ut dicit Ambrosius, omne peccatum est ex errore: sed Adā potuit peccare. ergo potuit errare. **¶ 2 Prat.** Voluntas non est nisi de bono, uel aestimatio bono: cū aut voluntas est de bono, non peccat. nūqua-

ergo est peccatum nisi præcedat aestimatio quod esti matur aliquid bonum, & non est: omnis autem talis aestimatio deceptio quedam est. ergo Adam antequam peccaret in statu innocentiae deceptus fuit.

¶ 3 Prat. Magister dicit 2. Sent. Dist. 2. q. Ideo mulier non horruir serpente loquente, quia cum nouerit creare esse, et officium loquendi a Deo accepisse putauit: hoc autem falsum est. ergo mulier falsum opinata est antequam peccaret. ergo decepta fuit.

¶ 4 Prat. Sicut Magister in eadem dicit. dicit & Aug. sup Gen ad literam in tali specie promissus est venire diabolus, in qua eius malitia facile posset depræhendi: sed in qua eis specie venient, potius deprehendi. si hō in statu innocentiae decipi non potuerit. ergo decipi potuit.

B **¶ 5 Prat.** Mulier audita promissione serpentis sperauit illam se consequi posse, alias flulte appetiisse, cum tamen flultia ante peccatum non fuerit: sed nullus sperar quod opinatur esse impossibile. ergo ei est impossibile id quod diabolus promittebat, ut mulier ante peccatum hoc credere decepta fuerit.

¶ 6 Prat. Intellectus hominis in statu innocentiae collatinus erat & deliberatione indigens, non autem indigebat deliberatione nisi ad vitandum errorem. ergo errare poterat in statu innocentiae.

¶ 7 Prat. Intellectus dæmonis cum non sit corpori coiunctus, ut esse multo spicior quam intellectus hoīs in statu innocentiae, erat corpori coiunctus: sed diabolus decipi potest, unde dicit sancti quod quoniam demones videbāt Christum infirmam patrem, existimabant eum purum hominem: quoniam autem miracula facientes, Deum, ergo multo fortius homo in statu innocentiae decipi potuit.

¶ 8 Prat. Dū homo primo peccato peccauit, in actu ipso non dū erat in statu culpe, quia cum status culpe causatur ex peccato, ante primū peccatum fuisset aliud peccatum: sed in actu quo primo homo peccauit, decipi potuit: ergo an statu culpe homo decipi potuit.

¶ 9 Prat. Dama, dicit 2. lib. haec, s. cognitione fallax.

Cap. II. non
procul a finc.
nc.

Ad exiterat nouiter plasmato: sed quicquid habet fallacem cognitionem decipi potuit. ergo Adam decipi potuit in ipsa nouitate sua plasmationis.

¶ 10 Prat. Speculativa cognitione est contra affectio- ne diuina: sed potest esse peccatum in affectu sine hoc

D quod sit aliqua deceptio in speculativa parte, multo- tamen habentes scientiam contra scientiam agimus. ergo & potuit esse in primo homine deceptio in parte speculativa antequam esset peccatum in affectu.

¶ 11 Prat. Sicut hī super illud i. Thim. 2. Adā non est seductus, &c. dicit glo. Adam non fui seductus eomodo quo mulier, ut putaret esse verum quod diabolus suggerebat: eo tamē fuisset sed istud credi potest, quod cōmisiū veniale putauerit quod erat peremptorium. ergo Adam ante peccatum decipi potuit.

¶ 12 Prat. Nullus liberabit a deceptione nisi per notitiam veritatis: sed Adā non oīa sciebat. ergo non oīa poterat esse immunitus a deceptione. Sed dicendum, quod seruabatur per diuinam prouidentiam a deceptione.

¶ 13 Cōtra Diuinā puidētia maxime in necessitatibus subuenit: sed in maxima necessitate quod fuisset ei utilissimum a seductione liberari diuinā puidētia non seruauit eū a seductione illius. ergo multo minus in alijs fuisset diuinā puidētia a seductione liberatus.

¶ 14 Prat. Homo in statu innocentiae dormiuisset, ut dicit Boe. i. lib. de Duabus naturis, & eadē rōne somniassem: sed in somnio quilibet homo decipitur cum aliquatenus similitudinibus rerū inhareat quasi rebus ipsis. ergo Adā in statu innocentiae decipi potuit.

¶ 15 Prat. Adā sensib. vltus fuisset corporalibus. Sed

Gloss. inter
linearis ibi.
Circa finem
illius.

FFF 4 in